

Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätös palkkaharmonisaatioon perustuvaan hallintoriitaan

Kunnanhallitus 15.12.2025 § 221
247/02.02.00/2022

Julkinen

Valmistelija

Kunnanjohtaja Henri Tanskanen

Asian tausta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus on 28.8.2024 päättänyt käynnistää hallintoriitamenettelyn Ilomantsin, Juuan, Polvijärven ja Tohmajärven kuntia sekä Lieksan kaupunkia kohtaan.

Syynä hallintoriitamenettelyn käynnistämiseksi on se, että hyvinvointialue katsoo palkkaharmonisaatiosta koituvien kustannusten kuuluvan edellä mainituille kunnille huolimatta siitäkin, että voimaannpanolain 20 §:n 1 momentissa säädetään, että erikoissairaanhoidon lain 7 §:ssä mainittujen sairaanhoitopiirien kuntayhtymät sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut erityishuoltopiirit siirretään varoineen ja velkoineen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1 päivänä tammikuuta 2023.

Palkkaharmonisaatiota koskeva asia on ollut kesken 1.1.2023 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Kyse on siis velasta, joka lain mukaan on siirtynyt Siun Sotelta hyvinvointialueelle. Juuan kunta on aiemmin ollut osaomistajana Siun Soten kuntayhtymässä.

Hyvinvointialue on perustellut hallintoriidan käynnistämistä sillä, että Siun Sote on tehnyt asiasta pakollisen varauksen ja hyvinvointialueella on oikeus tuon varauksen mukaisesti laskuttaa kuntia harmonisaation toteuttamisesta. Kunnat eivät ole voineet vaikuttaa palkkaharmonisaation suuruuteen ja asiasta on sovittu vasta sen jälkeen, kun kuntayhtymän toiminta on loppunut aiemmassa muodossaan.

Kiistan keskiössä on se, voivatko tietyt osapuolet ylipäätään sopia kolmannelle tulevalle maksuvelvollisuudesta ja sen suuruudesta. Asian erikoiseksi tekee se, että mitä suuremmat tappiot kuntayhtymä on aikanaan tehnyt, sitä suuremman valtio-osuuden hyvinvointialue on laskennallisesti saanut. Vastaavasti kuntien valtionosuuksia on leikattu. Hyvinvointialueella on myöhemmin ollut selkeä intressi sopia asiasta kuntien edun vastaisesti ja kuntia kuulematta.

Hallintoriidasta säädetään HOL 19-23 §:issä. HOL 20 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan hallintoriita-asiana käsitellään riita, joka säädetään laissa ratkaistavaksi hallintoriita-asiana. Yleisesti menettelyä käytetään, kun riita koskee julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta, muuta julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta johtuvaa etua, oikeutta tai velvollisuutta tai hallintosopimusta.

Itä-Suomen hallinto-oikeus on ratkaissut asian tässä vaiheessa hyvinvointialueen eduksi ja velvoittanut edellä mainittuja kuntia suorittamaan palkkaharmonisaatiosta aiheutuvat kulut hyvinvointialueelle. Päätös ei ole lainvoimainen ja siitä voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Kuntien asiaa ajaneet oikeusoppineet suosittelevat vahvasti ennakkopäätöksen hakemista korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Hallinto-oikeuden päätös perustuu virheelliseen lain tulkintaan. Myös hallinto-oikeuden emeritusprofessori Olli Mäenpää ja työoikeuden professori Seppo Koskinen ovat antaneet kuntien näkemystä puoltavat lausunnot. Päijät-Hämeen maakunnassa kaikki maakunnan kunnat ovat vastaavassa tilanteessa kiistäneet maksuvelvollisuutensa ja hakevat oikeuden kautta ratkaisua. Selkeää oikeuskäytäntöä vastaavasta asiasta ei ole, joten ennakkopäätöksen hakeminen on tältäkin osin perusteltua.

Tässä vaiheessa suositus on, että kunnat kiistävät edelleen maksuvelvollisuutensa maksaen kuitenkin HaO:n päätöksen mukaisen korvauksen. Maksamalla korvaussumman kunnat pystyvät katkaisemaan viivästyskorkokulujen kertymisen. Tämä ei rajoita valitusoikeutta, vaan maksun suorittamisen yhteydessä todetaan, että tämä ei tarkoita korvasumman oikeaksi myöntämistä, vaan korvaus on maksettu viivästyskorkokulujen kertymisen katkaisemiseksi siltä varalta, että KHO ei hyväksyisi valitusta.

HaO:n päätös on liitteenä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tanskanen Henri

Päätösehdotus

Esitän kunnanhallitukselle, että se suorittaa hallinto-oikeuden päätöksen mukaisen korvauksen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle viivästyskorkokulujen kertymisen katkaisemiseksi ja päättää hakea muutosta Itä-Suomen hallinto-oikeuden 2.12.2025 antamaan hallintoriitaratkaisuun koskien palkkaharmonisaatiota.

Päätös

Hyväksyttiin.